

SuurKeuruu 2.4.2022 -- Puheenvuoro|Mielipide

Kokonaisvaltaista harkintaa tuulivoimarakentamiseen

Kunnan päättäjillä on velvollisuus ja vastuu päätöksenteossa, mikä edellyttää kunnollista perehtymistä tuulivoimaan yleensä ja erityisesti kunnalle esitettyihin hankkeisiin.

Tuulivoimaan liittyvässä kuntien päätöksenteossa tulisi peilata riskejä ja aiemmin toteutunutta kiinteistöverotuottoa valtionosuuksien muutosta, muuttotappiota, asukkaiden hyvinvointia ja kiinteistön arvon laskua vasten, näkee kirjoittaja. KUVA: MARJO KESKI-HEIKKILÄ

Suomessa ja Keski-Suomessa on käynnissä ennennäkemätön tuulivoimabuumi. Tuulivoima-alueita on merkitty Keski-Suomen maakuntakaavaluonnokseen yli 560 km²:n edestä. Maakuntakaavaan esitetään 21 kappaletta yli 10 voimalan aluetta, joissa olisi noin 550–700 tuulivoimalaa. Tämän lisäksi on suunnitteilla lukuisia alle 10 voimalan kohteita useilla paikkakunnilla, arviolta 100–150 voimalan verran. Uusimmat voimalat ovat 250 metriä korkeita, mutta suunnitelmissa on jopa 300-350 metrin korkuisten ja teholtaan 10 megawatin voimaloiden rakentaminen. Voimala-alueet ovat laajoja. Vertailun vuoksi, Keski-Suomessa on neljä kansallispuistoa, yhteispinta-alaltaan noin 120 neliökilometriä. Keski-Suomen helmi, Etelä-Konneveden kansallispuisto kattaa noin 15 neliökilometriä. Eteläinen Keski-Suomi jää hankkeiden ulkopuolelle eli paine rakentamiseen maakunnan keskisille ja pohjoisille alueille on kasvanut entisestään.

Puhdasta sähköä ja huoltovarmuutta?

Tuulivoimaa perustellaan puhtaan sähkön tuottajana ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Suomessa on hyvä tilanne - jo 90 prosenttia sähkön

käytöstä on hiilidioksidivapaata. Fingridin mukaan Suomen omavaraisuus sähkön suhteen saavutetaan vuonna 2024, johtuen Olkiluoto 3 käynnistymisestä ja rakenteilla olevien tuulivoimaloiden käyttöönotosta. Lisäksi Loviisan ydinvoimaloiden käyttöikää suunnitellaan jatkettavaksi. Huoltovarmuuden kannalta tuulivoiman lisääminen ei ole välttämätöntä, sillä sen osuus tulisi lisärakentamisesta huolimatta pysymään lähivuosinakin noin 2 prosentin tasolla koko energiapaletistamme. Tuulivoiman päästölaskelmissa tulisi myös huomioida valmistusmaihin jätetyt (esim. kaivokset, lavat) ja välttämättömän säätövoiman päästöt. Tuulivoiman kapasiteettikerroin eli toteutuva tuotantoteho nimellistehosta on noin 30 prosenttia - siksi tuulivoima tarvitsee rinnalleen merkittävän määrän varavoimaa. Tähän tarkoitukseen sopivinta on puhdas vesivoima. Mitä enemmän tuulivoimaa rakennetaan, sitä enemmän vesivoimasta tulee pulaa ja sen hinta nousee.

Ekologisia, sosiaalisia ja taloudellisia haittoja

Tuulivoimaa harkittaessa tulee huomioida myös sen merkittävät ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset haitat. Haittoja pyritään vähentämään suurempien hankkeiden lakisääteisen ympäristövaikutusten arvioinnin avulla. Käytännössä voimaloiden, asutuksen ja luonnon yhteensovittaminen on erittäin haastavaa. Kiire, resurssipula ja toisinaan välinpitämättömyys ovat johtaneet muun muassa asiantuntijoiden mukaan virheellisesti toteutettuihin luontoarvioihin. Tuulivoimaloita on myös sijoitettu rikkomattomaan luontoon, Natura alueiden kylkeen, pohjavesialueille, jopa uhanlaisten lintujen reviirille – ja hyvin lähelle asutusta.

Kokonaisvaltaisessa tarkastelussa tulisi myös muistaa aiheutettu pysyvä metsäkato (perustukset, huoltotiet, siirtolinjat), josta Suomi maksaa kovan hinnan EU:n lulucf-sääntöjen vuoksi (maankäytön muutos). Jokainen tuulivoimala tarvitsee noin 1,5 hehtaaria maapinta-alaa ja yli 2 hehtaaria ilmatilaa, vähintään 350 metrin turvaetäisyyden, tuulivoima-alueelle huoltotieverkoston, maakaapeloinnit ja alueen ulkopuolelle sähkön siirtolinjan. Metsäkato ja ekologisten käytävien tuhoaminen sotivat myös EU:n tulevia laajoja ennallistamislainsäädännön tavoitteita vastaan.

Tarkkuutta purkutoimissa

Kunnilta ja maanomistajilta vaaditaan tarkkuutta purkutoimenpiteiden suhteen. Jokainen voimala tarvitsee perustuksen, jossa on noin 1500 m³ (3750 tonnia) betonia ja noin 200 tonnia terästä. Jätelain (2021) mukaan, perustukset tulee purkaa voimalan elinkaaren lopussa. Tällä hetkellä tuuliyhtykset eivät halua purkaa ja kierrättää perustuksia, vaan ne jätetään maaperään ja ”maisemoidaan”. Jos tuuliyhtiö on elinkaaren lopussa varaton, vastuu perustusten purkamisesta, kierrätyksestä ja maiseman

siistimisestä jää maanomistajalle. Jos maanomistaja ei hoida velvoitteitaan, tämä vastuu siirtyy kunnalle. Purkukustannukset, sisältäen perustusten purun, ovat noin 500 000 euroa per voimala. Kuntien tuleekin huolehtia, että jo kaavoitusvaiheessa, mutta viimeistään rakennusluvan yhteydessä, tuuliyitykset on velvoitettava purkamaan ja kierrättämään voimaloiden perustukset ja perustamaan purkurahasto. Purkuvakuudet on määrättävä riittävän suureksi määrittelemällä rakennushetken purkukustannukset ja kustannusarvio 20-25 vuoden kuluttua.

Kunnalla vastuu päätöksenteossa

Kunnan vastuu ja rooli neutraalina toimijana korostuu. Kunnan päättäjillä on velvollisuus ja vastuu päätöksenteossa, mikä edellyttää kunnollista perehtymistä tuulivoimaan yleensä ja erityisesti kunnalle esitettyihin hankkeisiin. Usein kuntapäättäjät suhtautuvat tuulivoimaan joko jyrkän puoltavasti tai kielteisesti, jolloin päätöksenteossa ei tule kiinnitettyä riittävästi huomiota hankesuunnitelman laatuun, kohteen soveltuvuuteen, ja hankevastaavan toimintatapoihin. Päätöksenteossa tulisi peilata riskejä ja aiemmin toteutunutta kiinteistöverotuottoa valtionosuuksien muutosta, muuttotappiota, asukkaiden hyvinvointia ja kiinteistön arvon laskua vasten. Kunnissa voidaan myös aktiivisesti identifoida soveltuvia kohteita, joilla on riittävä hyväksyntä ja suojavyöhyke asuntoihin. Maaseutu pysyy elinvoimaisena vain jos siellä on hyvinvoivia asukkaita ja luontoa.

Riikka Rajalahti

Kirjoittaja on MMT ja metsänomistaja, joka asuu Multialla ja Jyväskylässä

<https://www.suurkeuruu.fi/puheenvuoro/art-2000008715954.html>